МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра інформаційних технологій та кібербезпеки, факультет № 4

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «*Оперативно-технічні засоби*»
***вибіркових* компонент**
освітньої програми *першого* рівня вищої освіти

081 Право (протидія кіберзлочинності)

Харків 2019

ЗАТВЕРДЖЕНО
Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 19.09.2019 № 8

СХВАЛЕНО
Вченою радою факультету № 4
Протокол від 28.08.2019 № 7

ПОГОДЖЕНО
Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС _____
Протокол від 17.09.2019 № 9

Розглянуто на засіданні кафедри інформаційних технологій та кібербезпеки
(*протокол від 27.08.2019 № 3*)

Розробник:
Доцент кафедри інформаційних технологій та кібербезпеки, к.ю.н., доцент
Манжай О.В.

Рецензенти:

Тулупов В.В., доцент кафедри інформаційних технологій та кібербезпеки факультету № 4 Харківського національного університету внутрішніх справ к.т.н., доцент;

Павликівський В.І., завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін та адміністративного права Харківського університету, д.ю.н., доцент

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма *вибіркової* навчальної дисципліни складена відповідно до освітньої програми *першого* рівня вищої освіти *спеціальності «Право» спеціалізації «Протидія кіберзлочинності».*

Предметом вивчення навчальної дисципліни є зміст оперативно-технічних засобів і тактика їх застосування.

Міждисциплінарні зв'язки: «Кібербезпека», «Оперативно-розшукова діяльність», «Цифрова криміналістика», «Поліцейська діяльність у кіберсфері».

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Оперативно-технічні засоби, засновані на використанні технічних каналів витоку інформації.
2. Пристрої нейтралізації засобів контролю доступу.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Оперативно-технічні засоби» є засвоєння курсантами теоретичних основ використання оперативно-технічних засобів, що дозволить фахівцям розуміти принципи та методи роботи з даними засобами.

1.2. Завданнями вивчення дисципліни «Оперативно-технічні засоби» є дослідження змісту оперативно-технічних засобів (визначення, класифікація, зв'язок з правоохоронною діяльністю, нормативно-правова база застосування), ознайомлення з тактикою їх застосування (особливості використання під час того чи іншого заходу).

1.3. Згідно з освітньою програмою здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- визначення, ознаки та класифікацію оперативно-технічних засобів;
- характеристики та способи використання оперативно-технічних засобів;
- нормативно-правову базу використання оперативно-технічних засобів;
- основні принципи застосування оперативно-технічних засобів;

вміти:

- застосовувати різні види оперативно-технічних засобів;
- створювати макети окремих оперативно-технічних засобів;
- використовувати оперативно-технічні засоби в конкретній оперативно-розшуковій ситуації;
- моделювати окремі етапи застосування оперативно-технічних засобів;

бути ознайомленими

- зі сферою застосування оперативно-технічних засобів.

1.4. Форма підсумкового контролю <u>залік</u>

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Короткий опис змісту навчальної дисципліни

Тема № 1. Оперативно-технічні засоби, засновані на використанні технічних каналів витоку інформації.

Основні положення щодо оперативно-технічних засобів. Технічні канали витоку інформації. Перспективні напрями розвитку тактики застосування оперативної техніки.

Тема № 2. Пристрої нейтралізації засобів контролю доступу.

Сигналізація та методи її подолання. Вразливості програмного забезпечення. Класифікація та методи подолання запірних пристроїв.

3. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

1. ДСТУ 3396.2-97 Захист інформації. Технічний захист інформації. Терміни та визначення. URL: http://www.dstszi.gov.ua/dstszi/control/uk/publish/article?art_id=38934&cat_id=38836 (дата звернення: 02.09.2019).
2. Манжай О.В. Курс лекцій з дисципліни «Оперативно-технічні засоби».
3. Мелтон К., К. Пиллиджиан, Швирджински Д. Настольная книга шпиона. Шпионаж в вашем офисе / пер с англ. И.А. Демченко. М. : АСТ: Астрель, 2007. 190 [2] с.: ил.
4. Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав громадян під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, дізнання і досудового слідства: постанова Пленуму Верховного Суду України № 2 від 28.03.2008 р. // *Юридичний вісник України*. 2008. 05. № 20.
5. Про надання додаткової інформації [щодо переліку спеціальних технічних засобів]: лист Державної митної служби № 25/7-09-18/13158 від 02.11.2004 р.; [із змінами і доповненнями на 11.05.2006] / Ліга:Еліт: Мережна версія.
6. Про право власності на окремі види майна: постанова Верховної Ради України № 2471-XII від 17.06.1992 р. // *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 35 (01.09.1992). ст. 517.
7. Про телекомунікації: закон України від 18.11.2003 // *Офіційний вісник України*. 2003. № 51 (02.01.2004) (частина 1). ст. 2644.
8. Сидорин Ю.С. Технические средства защиты информации: учеб. пособие. СПб. : Изд-во Политехн. ун-та, 2005. 141 с.
9. Халяпин Д.Б. Защита информации. Вас подслушивают? Защищайтесь! М. : НОУ ШО «Баярд», 2004. 432 с.
10. Манжай О.В. Використання замків у забезпеченні безпеки об’єктів інформаційної діяльності // *Системи обробки інформації*. 2012. Вип. 4 (102). Т. 2. С. 47-50.

4. Засоби оцінювання здобувачів вищої освіти

1. Поняття оперативної техніки, оперативно-технічних засобів та спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших засобів негласного отримання інформації.
2. Класифікація та ознаки спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших засобів негласного отримання інформації.
3. Нормативно-правова база використання оперативно-технічних засобів.
4. Поняття та принципи застосування оперативної техніки.
5. Типова система захисту відокремленого об'єкта.
6. Способи зняття інформації оперативно-технічними засобами з відокремлених об'єктів.
7. Етапи отримання інформації з відокремленого об'єкта у випадку застосування закладних пристроїв.
8. Проблеми отримання інформації з рухомих об'єктів.
9. Види тактичних завдань у випадку застосування сучасних розвідувально-навігаційних систем.
10. Тактичні прийоми прослуховування переговорів на відкритій місцевості.
11. Тактичні прийоми застосування оперативно-технічних засобів особами, впроваджуваними у злочинне середовище.
12. Оснащення закладними пристроями розроблюваних осіб.
13. Класифікація та ознаки запірних пристроїв.
14. Однорядні штифтові циліндричні механізми.
15. Дворядні штифтові циліндричні механізми.
16. Хрестоподібний циліндровий механізм.
17. Циліндровий механізм із конічними фрезеруваннями на ключі.
18. Циліндровий механізм із поворотними штифтами.
19. Ознаки сувальдних запірних пристроїв.
20. Основні частини сувальдного запірного пристрою.
21. Підкласи сувальдних запірних пристроїв.
22. Дискові запірні пристрої.
23. Реєчні запірні пристрої.
24. Електронні запірні пристрої.
25. Кодові запірні пристрої.
26. Підбір ключів як метод подолання різних типів і видів запірних пристроїв.
27. Силові методи подолання запірних пристроїв.
28. Злом штифтового циліндрового запірного пристрою.
29. Злом сувальдного запірного пристрою.
30. Злом дискового запірного пристрою.
31. Злом реєчного запірного пристрою.
32. Злом кодового запірного пристрою.
33. Злом електронного запірного пристрою.
34. Бампінг.
35. Складові техніки відмикання замків.

36. Аналіз різних механізмів захисту запірних пристроїв.
37. Напрямлені мікрофони**.**
38. Спрощений принцип роботи мікрофону і телефону.
39. Витік інформації від потужної офісної апаратури.
40. Витік інформації від допоміжної апаратури і кабелів, що проходять через приміщення.
41. Прослуховування інформації від упроваджених радіозакладок.
42. Основні елементи радіозакладки.
43. Прослуховування інформації від пасивних закладок.
44. Контактний і безконтактний метод зняття інформації за рахунок безпосереднього підключення апаратури до телефонної лінії.
45. Використання мікрофону телефонного апарату при покладеній телефонній трубці.
46. Беззаходове зняття інформації.
47. Телевізійна розвідка.
48. Електронні стетоскопи.
49. Лазерні системи підслуховування.
50. Гідроакустичні перетворювачі.
51. Електромережні закладки.
52. Види сигналізації.
53. Методи подолання сигналізації.
54. Вразливості програмного забезпечення.